

Суғурта агентлари тўғрисида НИЗОМ

Мазкур Низом рус тилида тасдиқланган.
Ўзбек тилидаги матни ахборот тусига эга.
Ноаниқликлар келиб чиқишида ҳужжатнинг
асл нусхасига қаралиши тавсия этилади.

Мазкур Низомга ЎзР АВ 21.06.2007 й. 1213-1-сон билан рўйхатга олинган ЎзР МВ
Буйруғига мувофиқ ўзгартиришлар киритилган

Мукаддима

- I. Умумий қоидалар
- II. Суғурта агентлари томонидан кўрсатиладиган хизматлар
- III. Суғурта агентининг ҳуқуқи ва мажбуриятлари
- IV. Томонлар ўртасида ўзаро ҳисоблашиш тартиби
- V. Суғурта агенти фаолиятини назорат қилиш
- VI. Яқунловчи қоидалар

Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси “Суғурта фаолияти тўғрисида”ги Қонунининг
10-моддаси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 8 июлдаги 286-
сонли “Суғурта фаолиятини давлат томонидан тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги
қарорига мувофиқ ишлаб чиқилган ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудида суғурта агентлари
фаолияти шартларини белгилайди.

Мазкур Низом суғурта брокерларига нисбатан қўлланилмайди.

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Мазкур Низом мақсадида қуйидаги тушунчалар қўлланилади:

“**Суғурта агенти**” - суғурталовчининг номидан ва топшириғига биноан суғурта
шартномасининг тузилиши ва ижро этилишини ташкил қилиш бўйича фаолият юритувчи
жисмоний ёки юридик шахс;

“**Суғурта агентининг фаолияти**” - суғурталовчи тақдим этган ваколат доирасида
суғурталовчи номидан ва топшириғига биноан суғурта шартномаларини тузиш ва ижро
этилиши билан боғлиқ бўлган воситачилик фаолияти;

“**Давсуғуртаназорат**” - Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги суғурта
назорати давлат инспекцияси.

2. Суғурта агентлари суғурта шартномаларини тузиш ва ижро этилиши билан боғлиқ бўлган воситачилик фаолиятини суғурталовчи билан тузилган топшириқ шартномаси (агентлик келишуви) асосида амалга оширадilar.

II. СУҒУРТА АГЕНТЛАРИ ТОМОНИДАН КЎРСАТИЛАДИГАН ХИЗМАТЛАР

3. Агарда топшириқ шартномаси (агентлик келишуви)да томонлар тарафидан бошқаси эътироф этилмаган бўлса, суғурта агентининг фаолияти қуйидагиларни ўз ичига олади:

- суғурта шартномасини тузиш учун мижозларни қидириш;
- суғурта қилинувчиларга суғурталовчи ҳақида маълумот бериш;
- суғурта қилинувчиларга суғурталовчи томонидан амалга ошириладиган, уларни қизиқтирадиган суғурта хизматларининг тури бўйича маслаҳатлар бериш, суғурта қилинувчиларга турли шартларда суғурта шартномаларини тузиш имкониятини тушунтириш ва суғурта таваккалчилигини максимал қоплаш ва зарарларни қоплаш бўйича суғурта қилинувчининг ҳаражатларини камайтириш мақсадида шартноманинг энг оптимал турини танлаган ҳолда суғурта шартномасини тузиш имкониятини тушунтириш ҳамда умуман суғурта бўйича маслаҳат хизматларини кўрсатиш;
- суғурта қилинувчидан қабул қилинадиган таваккалчилик ва суғурта тарифларини асосланиши ҳақида суғурталовчига кўпроқ ахборот бериш мақсадида таваккалчилик, суғурта қилинувчи тўғрисида олдиндан ахборот тўплаш;
- суғурта шартномасини (суғурта полисини) имзолаш учун зарур бўлган ҳужжатларни тайёрлаш ёки расмийлаштириш, суғурталовчи номидан шартномани имзолаш;
- суғурта шартномаси давомида таваккалчилик шартларининг жиддий ўзгаришига таълуқли бўлган ҳар қандай маълумотни суғурталовчи томонидан ўз вақтида олинишини таъминлаш;
- суғурта даъвосининг келиб чиқишида ва уларнинг тартибга солиниши жараёнида суғурта қилинувчи ва суғурталовчи ўртасида ўзаро ахборотлар алмашишини ўз вақтида ва сифатли таъминлаш;
- тегишли келишув асосида суғурталовчининг ҳисобидан ва топшириғи бўйича суғурта тўловларини амалга ошириш;
- берилган ваколатларга мувофиқ суғурта шартномалари бўйича суғурта бадалларини (мукофотларини) инкассация қилиш;
- суғурта бўйича воситачилик фаолияти билан боғлиқ бўлган, аммо ушбу Низомнинг 4-бандида кўрсатиб ўтилганлардан ташқари бошқа хизматлар.

4. Йўл қўйилмайди:

- тегишли лицензия олмаган суғурталовчилар номидан суғурта шартномасини тузиш;
- белгиланган тартибда рўйхатдан ўтмаган чет эл суғурта ташкилотлари билан Ўзбекистон Республикаси ҳудудида суғурта бўйича суғурта шартномасини тузиш билан боғлиқ бўлган воситачилик фаолияти, агарда Ўзбекистон Республикаси иштирокидаги халқаро шартномаларда бошқача кўрсатилмаган бўлса.

5. Суғурта агентлари - жисмоний шахслар суғурта шартномалари бўйича ҳужжатларни ўзининг номига ёздиришлари, тўловлар нақд тўланган ҳолатларда эса - яқин қариндошлари (отаси, онаси, хотини, эри, ўғли, қизи, опа-сингиллари ва ака-укалари) номига ёздиришлари, шунингдек суғурта шартномаларини ўз фойдасига расмийлаштириши ва ушбу суғурта шартномаси бўйича суғурта агенти бўлишлари мумкин эмас.

III. СУҒУРТА АГЕНТИНИНГ ХУҚУҚИ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

6. Суғурта агенти суғурталовчи томонидан берилган ваколатлар доирасида суғуртанинг ҳар қандай тури бўйича, жумладан суғурталашнинг мажбурий турлари бўйича, агар амалдаги қонунчиликда бошқача шартлар белгиланган бўлмаса, воситачилик фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқига эга.

7. Суғурта агенти ҳуқуқи ва мажбуриятларининг аниқ рўйхати топшириқ шартномаси (агентлик келишуви) билан белгиланади. Топшириқ шартномаси (агентлик келишуви) тузилган кундан беш кун ичида суғурта агенти -жисмоний шахсга ўрнатилган шаклдаги хизмат гувоҳномаси берилади (мазкур Низомга Илова).

8. Суғурта агенти куйидаги ҳуқуқларга эгадир:

суғурталашга қабул қилинаётган суғурта хатарини баҳолаш чоғида, суғурта ҳодисаси юз берганда суғурта тўловини амалга ошириш бўйича ва суғурталанувчи томонидан суғурта мукофоти суғурта шартномасида белгиланган муддатларда тўлиқ ҳажмда тўланишига зарур кўмак кўрсатиш;

суғурталовчидан лицензиянинг мавжудлиги, устав капиталининг миқдори, суғурта захиралари ва қабул қилинган мажбуриятлар, шунингдек унинг тўлов қобилияти ва молиявий барқарорлиги тўғрисида маълумотлар олиш;

суғурталовчи томонидан тақдим этилган ваколатлар доирасида исталган суғурталаш тури бўйича, шу жумладан мажбурий суғурталаш турлари бўйича ҳам воситачилик фаолиятини амалга ошириш;

суғурта шартномасини (суғурта полисини) тузиш учун зарур ҳужжатларни тайёрлаш ва расмийлаштириш;

суғурталанувчининг шахсий ҳаётига аралашмасдан, суғурталовчига суғурталанувчидан қабул қилинаётган хатарлар тўғрисида тўлароқ ахборот бериш мақсадида хатар ва суғурталанувчи тўғрисида ҳамма фойдалана оладиган манбалардан маълумотлар йиғиш;

қонун ҳужжатлари ва шартнома билан белгиланган бошқа ҳуқуқлар. (ЎзР АВ 21.06.2007 й. 1213-1-сон билан рўйхатга олинган ЎзР МВ Буйруғи тахриридаги банд), (Олдинги тахририга қаранг)

9. Суғурта агентининг мажбуриятлари:

- суғурта шартномасини тузиш ва суғурта қопламини тўлаш чоғида ҳужжатларни, шунингдек суғурталашга хос бўлган бошқа ҳужжатларни тўғри ва ўз вақтида расмийлаштиришга кўмаклашиш;

- суғурта тарифлари, суғурталовчилар таклиф этаётган суғурталаш шартлари, лицензиянинг мавжудлиги, устав фондининг, суғурта резервларининг миқдори ва қабул қилинган мажбуриятлар, шунингдек унинг тўлов қобилияти ва молиявий барқарорлиги тўғрисида ахборотга эга бўлиш;

- суғурта шартномасини расмийлаштириш чоғида суғурталанувчи тўғрисида имкони борича мумкин бўлган ахборотга эга бўлиш, унга суғурта хатарини пасайтириш ва суғурта ҳодисаси бошланишининг эҳтимолини камайтиришга қаратилган аниқ тадбирларни ўтказишни таклиф қилиш;

- ишда қонунчилик талабларига қатъиян амал қилиш;

- суғурталанувчиларни, уларнинг сўровига кўра, амалдаги суғурталаш шартлари тўғрисида батафсил ва тўғри хабардор қилиш;

- суғурта ҳужжатларида назарда тутилган реквизитларни батартиб ва аниқ тўлдирган, устидан ёзиш, ўчириш ва тузатишларга йўл қўймаган ҳолда суғурта шартномаларини тўғри тузиш ва уларни ўз вақтида янги муддатга қайта расмийлаштириш. Суғурталовчининг суғурта ҳужжатларини тўлдиришга нисбатан қўйган талабларини катъиян бажариш;
- белгиланган шакллар бўйича тузилган суғурта шартномалари ва олинган суғурта мукофоти суммалари ҳисобини батартиб юритиш;
- суғурта ҳужжатларининг сақланишини таъминлаш;
- миждознинг тижорий ёки бошқа хил сирини ташкил этадиган далилларга нисбатан махфийликни сақлаш;
- суғурта шартномаси мобайнида хатар шартларининг жиддий ўзгаришларига тааллуқли бўлган ҳар қандай ахборотнинг суғурталовчи томонидан ўз вақтида олинишини таъминлаш, шунингдек суғуртага оид эътирозлар юзага келиши ва уларни тартибга солиш жараёнида суғурталовчи билан суғурталанувчи ўртасида ахборотни ўз вақтида ва сифатли айирбошлаш;
- тегишли келишув мавжуд бўлганида суғурта тўловларини суғурталовчининг топшириғи ва ҳисобига кўра ташкил этиш;
- қонун ҳужжатлари ёки шартномада белгиланган бошқа мажбуриятларни бажариш. (ЎЗР АВ 21.06.2007 й. 1213-1-сон билан рўйхатга олинган ЎЗР МВ Буйруғи тахриридаги банд), (Олдинги тахририга қаранг)

IV. ТОМОНЛАР ЎРТАСИДА ЎЗARO ҲИСОБЛАШИШ ТАРТИБИ

10. Томонлар ўртасида ўзаро ҳисоблашишнинг аниқ тартиби суғурта агенти ва суғурталовчи ўртасида тузилган топшириқ шартномаси (агентлик битими)да кўрсатилади. Топшириқ шартномаси (агентлик битими)да қуйидагилар назарда тутилади:

- суғурталовчи ва суғурта агенти ўртасида ўзаро ҳисоблашиш тартиби;
- суғурта мукофотларини суғурталовчининг ҳисоб рақамига ўтказиш муддати;
- комиссия тўловларнинг ҳажми, тўлаш шarti ва тартиби;
- агентнинг хизмат мажбуриятлари.

11. Суғурта агентлари меҳнатига ҳақ тўлаш суғурта агенти тузган суғурта шартномалари бўйича суғурта мукофотлари (тўловлари)дан комиссия пули шаклида амалга оширилади.

Комиссия пули миқдори суғурта агенти тузган суғурта шартномалари бўйича суғурталовчи ҳисоб рақамига тушган суғурта мукофотлари (тўловлари)нинг 25 фоизидан ошиши мумкин эмас.

12. Суғурта мукофотлари суғурта агентининг ҳисобига келиб тушганда, суғурта агенти уларни суғурталовчининг ҳисоб рақамига ўтказиши, суғурта мукофотларини нақд пулда қабул қилиб олганда эса суғурта агенти уларни ўша куннинг ўзида ваколатли банкнинг кирим кассасига топшириши керак.

13. Суғурта агенти суғурта мукофотларини суғурталовчининг ҳисоб рақамига ўтказиш муддатига амал қилмаса ёки уларни асосиз ушаб турса, ўша даврда суғурта ҳодисаси рўй берганда, суғурта қилинувчининг олдидаги суғурта товони (суғурта пули) тўлаш бўйича мажбуриятларга суғурта агенти жавобгар бўлади.

14. Суғурта агенти ва суғурталовчи ўртасида топшириқ шартномаси (агентлик келишуви) тузилгандан кейин томонларнинг ҳеч қайсиси бошқа томоннинг ёзма розилигисиз тузилган топшириқ шартномаси (агентлик келишуви) бўйича ҳуқуқ ва мажбуриятларни учинчи шахсга бериш ҳуқуқига эга эмас.

15. Суғурта агенти ва суғурталовчи енгиб бўлмас куч томонидан содир этилган ҳолат, жумладан ёнғин, табиий офат, урушлар, ҳар қандай тусдаги ҳарбий ҳаракатлар, блокадалар, иш ташлашлар, террорчилик ва қўпоровчиликлар актлари, олдиндан кўриб билиб бўлмас ва енгиб бўлмас тусдаги авариялар, ҳукуматнинг фаолияти ва давлат сиёсатининг ўзгариши каби ҳолатлари сабаб бўлганда ва мазкур ҳолатлар битимнинг бажарилишига бевосита таъсир кўрсатганда топшириқ шартномаси (агентлик битими) бўйича мажбуриятларнинг қисман ёки тўлиқ бажармаганликлари учун жавобгарликдан озод қилинадилар.

Бунда топшириқ шартномаси (агентлик битими) бўйича мажбуриятларни бажариш муддати шундай ҳолатлар давом этган муддатга узайтирилади.

16. Суғурта шартномаси муддатидан олдин тугатилганда суғурта агенти суғурталовчига ўтган даврда олинган мукофот пуллари мутаносиб равишда қайтариши керак.

V. СУҒУРТА АГЕНТИ ФАОЛИЯТИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ

17. Давсуғуртаназорат қонунчилик томонидан ўрнатилган тартибда суғурталовчиларнинг фаолияти устидан назорат олиб боради.

Бунда Давсуғуртаназорат қуйидаги ҳуқуқларга эга:

- суғурта агентлари фаолиятини тартибга солувчи меъёрий-ҳуқуқий ва услубий ҳужжатлар ишлаб чиқиш;
- белгиланган тартибда суғурта бўйича воситачилик фаолиятининг текширувларини ўтказиш;
- суғурталовчилардан ўз фаолияти доирасида зарур ахборотларни сўраб олиш.

18. Суғурталовчи суғурта агенти билан тузган топшириқ шартномаси (агентлик битими)ни қуйидаги ҳолларда бекор қилиши шарт:

- суғурталовчига суғурта фаолиятини амалга ошириш учун берилган лицензиянинг амал қилиши тўхтатиб турилганда ёки тўхтатилганда ёки лицензия бекор қилинганда;
- суғурта агенти томонидан Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига ва ушбу Низом талабларига риоя қилинмаганда;
- топшириқ шартномаси (агентлик келишуви) тузилган кундан бир йил давомида воситачилик фаолияти амалга оширилмаганда;
- қабул қилинган мажбуриятларни бажаришдан асоссиз равишда мунтазам равишда бош тортганда;
- суд томонидан қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда суғурта агенти қобилиятсиз деб топилганда;
- суғурта агенти ишини давом эттириш имкониятини истисно қилувчи ҳақидаги жазосини бериш тўғрисидаги суд ҳукмининг қонуний кучга кириши.

19. Суғурта агентлари иши устидан назоратни топшириқ шартномаси (агентлик битими)га мувофиқ суғурталовчи амалга оширади. Суғурта агентлари фаолиятини текшириш бир йилда бир мартадан кам бўлмай ўтказилади. Бунда жойларда (танлаб ўтказилиш

ҳолатида) суғурталовчиларга топширилган ва суғурта қилинувчилар томонидан берилган ҳужжатлардаги ёзувларнинг мослиги, суғурта шартлари бўйича агентлар томонидан берилган ёзма тушунтиришларнинг тўғрилиги ва ҳоказолар текширилиши шарт.

VI. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

20. Суғурталовчига етказилган зарур учун суғурта агенти ўзининг айби билан етказилган зарар бўйича амалдаги қонунчилик асосида у моддий жавобгарлик олиб боради.

21. Суғурталовчи ва суғурта агенти ўртасидаги келишувида ҳамма бахслар ечими топилмаган ҳолатда, Ўзбекистон Республикасининг ўрнатилган қонунчилиги тартиби асосида ҳал этилади.

22. Суғурт агентлари ассоциация, уюшма ёки бошқа профессионал бирлашмалар тузиш ҳуқуқига эга.

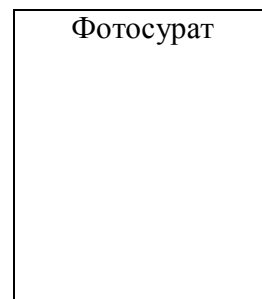
23. Ушбу Низомда кўрсатилмаган ҳолатларда суғурта агенти Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигига амал қилади.

Суғурта агентлари ҳақидаги Низомга
ИЛОВА

_____ - сонли ХИЗМАТ ГУВОҲНОМАСИ

(тўлиқ фамилияси, исми, шарифи)

(суғурталовчининг тўлиқ номи)
_____ суғурта агенти бўлиб ҳисобланади



“ __ “ _____ 20 __ йилгача ҳақиқий.

Суғурталовчининг раҳбари _____ М. Ў.
(имзо)

Суғурта агентига юқорида кўрсатилган суғурталовчи номидан _____ сўмдан ошмаган суғурта пули миқдорида жисмоний ва юридик шахслар билан суғурта шартномасини тузиш, шартнома бўйича суғурта мукофотларини олиш ва ўз имзоси остида ўрнатилган кўринишдаги суғурта ҳужжатлар (суғурта полиси, гувоҳнома ва квитанциялар)ини тарқатиш ҳуқуқи берилган.

“ __ “ _____ 20 __ йилгача узайтирилган.
Суғурталовчининг раҳбари _____ М. Ў.

(имзо)

“ ___ “ _____ 20 ___ йилгача узайтирилган.
Суғурталовчининг раҳбари _____ М. Ў.
(имзо)

